

УДК 504.054:57.081.1

**ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ
НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ
ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ**

**Полянська Х. Ф., Кіндзєревич Д. П., Москалюк Н. В.,
Прокопів І. Б.**

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: fedorivnakhrystyna@gmail.com

Модернізація національної освіти відповідно до вимог сьогодення передбачає відмову від репродуктивних підходів на користь методів, що сприяють розвитку потенціалу дитини. Саме інтерактивне навчання найкраще відповідає запитам сучасності, забезпечуючи умови для самовираження учнів та адаптації української школи до прогресивних світових тенденцій.

Хоча інтерактивні методи мають значний потенціал, їх впровадження в освіту гальмується через низьку кваліфікацію викладачів, слабку технічну базу та внутрішній супротив учасників. Крім того, відчувається гострий дефіцит програм, адаптованих під потреби дорослої аудиторії. Ці виклики роблять дослідження особливо актуальним: науковий підхід до інтерактивного навчання дозволить не лише оновити освітні стандарти, а й закласти підґрунтя для культури навчання протягом усього життя. Вивчення Чорнобильської катастрофи сьогодні вимагає відходу від сухої статистики на користь розвитку екологічної відповідальності та критичного мислення (особливо в контексті медіаграмотності та фейків).

Мета нашого дослідження полягає у теоретичному узагальненні наукових підходів та визначенні стратегій результативного застосування інтерактивних методик. Це спрямовано на модернізацію навчального контенту, стимулювання пізнавального інтересу слухачів та вдосконалення професійної майстерності педагогів. Показати, як через інтеракцію можна сформувати цілісне розуміння радіаційної безпеки під час вивчення теми чорнобильської катастрофи.

Сучасний науковий дискурс підтверджує, що розвиток інтерактивних методів навчання тісно корелює зі стрімкою

цифровізацією освітнього простору. Новітні розвідки доводять їхню результативність у контексті стимулювання навчальної мотивації, когнітивного розвитку та вдосконалення комунікативних стратегій слухачів. Зокрема, праці G. Stahl висвітлюють потенціал цифрових платформ для колаборації в умовах дистанційного та змішаного форматів. Світовий досвід демонструє домінування інтеракції в андрагогічних стратегіях: від німецьких центрів Volkshochschule, що спеціалізуються на фасилитації та ділових іграх, до скандинавської моделі рівноправного діалогу та американської концепції active learning, де кейс-стаді є невід'ємним стандартом підготовки фахівців [5].

Трансформація освітньої парадигми та інтенсивне впровадження інновацій у межах системних реформ актуалізують питання професійного розвитку педагогів. Нові вимоги фокусуються на розширенні спектра компетенцій, що забезпечують не лише професійну майстерність, а й духовну та культурну самореалізацію фахівця. У контексті гуманістичної концепції І. Зязюна, освіта розглядається як інструмент цілісного розвитку особистості, де ключовими орієнтирами є творча самовіддача, глобальна самосвідомість та екологічна відповідальність. Відтак, освітня система має бути антропоцентричною, функціонуючи задля гармонійного розвитку та життєвого благополуччя людини [2; 3].

Глобальна цифрова трансформація постає як об'єктивна реальність, що зумовлює тотальну інтеграцію новітніх технологій у всі сфери життєдіяльності. У цих умовах неперервний професійний розвиток педагога стає обов'язковою умовою, що передбачає органічне поєднання освітнього процесу з практичною діяльністю. Ключовими детермінантами сучасної освітньої парадигми виступають глобалізація та діджиталізація, що визначають вектор розвитку особистості та соціуму в межах викликів ХХІ століття [4].

Таким чином, вектор розвитку сучасної освіти орієнтований на впровадження інноваційних форматів навчання, що стимулюють критичну рефлексію, креативність та навички конструктивного діалогу. Реалізація цих завдань можлива лише за умови системної та інтенсивної суб'єкт-суб'єктної взаємодії [1]. Саме інтерактивна модель стає фундаментом для розвитку

комунікативної гнучкості, здатності до командної праці та лідерських якостей – стратегічно важливих компонентів професійного профілю сучасного педагога.

Результати аналізу наукового доробку підкреслюють пріоритетність інтерактивного інструментарію в андрагогічному процесі. Виняткова цінність цих методів полягає в їхній адаптивності: вони є ефективними на будь-якому етапі навчального циклу та демонструють високу результативність незалежно від вікових особливостей слухачів.

Вивчення теми Чорнобильської катастрофи сьогодні не може обмежуватися лише переліком дат і цифр. В умовах діджиталізації викладачам варто зосередитися на формуванні екологічної відповідальності та критичного сприйняття інформації. Інтерактивні методи дозволяють перетворити трагічну історію на живий досвід, який спонукає до аналізу причин і наслідків.

Для подолання абстрактності радіаційної загрози доцільно використовувати:

- Інтерактивні карти та часові шкали. Використання сервісів (наприклад, *TimelineJS* або *StoryMapJS*) для відтворення погодинної хронології подій 26 квітня 1986 року та поширення радіонуклідів територією Європи.

- Віртуальні лабораторії та симулятори. Робота з моделями реактора РБМК-1000, що дозволяє слухачам зрозуміти фізичні принципи аварії без ризику, наочно побачивши вплив людського фактора на технічні процеси.

- Метод сценаріїв. Аналіз кейсів «Що, якби...», де учасники в ролях диспетчерів, пожежників або науковців мають прийняти рішення на основі обмежених даних, які були доступні в 1986 році. Це розвиває здатність до прийняття обґрунтованих рішень у кризових ситуаціях.

- Цифровий сторітелінг: Створення студентами коротких відео чи лонгвідів на основі розсекречених архівів або спогадів ліквідаторів. Це забезпечує емоційне залучення та професійне самовираження (через розвиток медіакомпетентності).

Інтерактивні методи навчання докорінно змінюють початкову освіту, перетворюючи учнів з пасивних слухачів на активних учасників процесу. Це не лише покращує засвоєння

знань, а й значно підвищує інтерес дітей до школи. Розвиток цього напрямку – це фундамент для створення справді ефективної та орієнтованої на дитину освітньої системи.

Список літератури:

1. Братко О. М. Інтерактивні методи як засіб розвитку професійних компетентностей у студентів. *Педагогічний альманах*. 2018. № 2. С. 65–70.
2. Єгорова В. В., Голубєва М. О. Інноваційні педагогічні технології в сучасному навчально-виховному процесі ВНЗ. *Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2009. Том 97. С. 28–31.
3. Зязюн І. А. Культура в контексті політики та освіти. *Мистецтво та освіта*. 1998. № 2. С. 2–8.
4. Патиченко М. Використання цифрових інтерактивних технологій в освітньому процесі. *Порадник*. Київ : КВПУТДО. 2021. 18 с.
5. Dichev C., Dicheva D. Gamification in Education: A Systematic Mapping Study. *Journal of Educational Technology & Society*, 2021. №24(1). С. 1–18.

УДК 614:371

**ІНТЕГРАЦІЯ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ТА ХУДОЖНІХ
ДЖЕРЕЛ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ
ФОРМУВАННЯ РАДІОЕКОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ
УЧНІВ**

Романюк Д. О., Москалюк Н. В.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: dianaaromanuk@gmail.com

Основною метою сучасної природничої освіти, згідно зі стандартами, є забезпечення розуміння учнями краси та дивовижності науки, а також формування навичок критичного споживання науково-технічної інформації у повсякденному житті [5, с. 11]. У постчорнобильський період це завдання стає критично важливим для збереження здоров'я. Як зазначає М. Кулик, навчання має подолати слабкі місця системи, яка фокусувалася на дискретних фактах, і перейти до вивчення